

Hoeveel waarde zal de Oosterschelde voor vogels nog hebben na 1985?

door John Beijersbergen

Ondanks het feit dat het aantal ligplaatsen voor boten in de Oosterschelde (op dit moment ongeveer 1200) niet of nauwelijks is toegenomen is het er de laatste jaren belangrijk drukker geworden. Niet alleen bevaren meer pleziervaartuigen het water, steeds meer mensen bezoeken ook de bij laag water droogvallende slikken en zandplaten. Er treedt een soortgelijk effect op als in het Waddengebied na het populair worden van de wadloopspport.

Veel verstoring

In tegenstelling tot de veel verkondigde mening dat pas na het vakantie seizoen veel vogels in het Oosterscheldegebied zijn te vinden, is het zo dat midden in de vakantietijd omstreeks half juli de steltloper trek op gang komt. Vanaf die tijd neemt het aantal vogels sterk toe. Tellingen hebben bijvoorbeeld uitgewezen, dat eind juli al duizenden Scholeksters, Wulpen, Kanoetstrandlopers en honderden Rosse grutto's en Tureluurs foerageren op de platen en slikken in de Oosterschelde. Het voedselgebied van deze vogels wordt door de 'wadlopers' in toenemende mate verstoord.

Deze voedselfunctie zal waarschijnlijk na 1985 nog worden versterkt door het vrijwel permanent droogvallen van delen van de Oosterschelde. Door het instellen van een gedempt getij in de Oosterschelde zal in 1985 een kwart van het voedselslik voor de vogels verloren gaan. Waarschijnlijk zal het bij dit verlies aan oppervlak niet blijven, want door toename van de watersport in het gebied zal zeker nog een extra gedeelte van het foerageergebied niet meer beschikbaar zijn. Het intergetijdeslik, dat van vitaal belang is voor deze vogels, zal door verstoring minder vogels voedsel kunnen bieden.

De permanent drooggevallene delen van de platen zullen meer als hoogwatervluchtplaats worden gebruikt en daardoor gevoelig zijn voor verstoring. Daarnaast kan in de zomermaanden het Oosterscheldegebied van meer belang worden voor ruiende vogels, zoals Aalscholvers, Eenden, Zwanen en Steltlopers.

Dreigende ontwikkelingen

In de in januari 1978 verschenen nota 'Verkenningen inzake de Ontwikkelingen in het Oos-

Tureluur (foto: Jan van de Kam)

terscheldegebied' wordt het behoud van de natuurlijke waarden van het gebied centraal gesteld. Niettemin blijkt de nota ook ontwikkelingen bespreekbaar te achten, die minder milieuvriendelijk zijn. De acheruitgang van de natuurfuncties zou in een aantal beleidsalternatieven toelaatbaar zijn, 'mits zij in ruime mate voorhanden zijn'.

Uit een oogpunt van verstoring is het niet verantwoord nog veel watersporters in de Oosterschelde ligplaats te bieden. Situering van nieuwe jachthavens bij Zierikzee, Colijnsplaat of Wemeldinge vergroten immers de druk op het westelijk platengebied, dat juist voor de wadvogels uiterst belangrijk is. Inrichting van de (werk-) havens voor de watersport langs de pijlerdam, in de Schelphoek en bij Burghsluis gelegen op zeer korte afstand van respectievelijk Neeltje Jans en Roggenplaat zal het bezoel

van talloze (zeer) kleine vaartuigen in de hand werken. De mate van verstoring wordt dan onaanvaardbaar, gezien de sterke waardevermindering van de natuurfunctie van deze gebieden. Om dezelfde reden zou de keuze voor aanleg van een nieuwe jachthaven in de Krabbenkreek planologisch niet juist zijn.

Beheermaatregelen vogels in de 'nieuwe' Oosterschelde

Het meest 'natuurvriendelijke' beleidsalternatief van de Stuurgroep Oosterschelde geeft blijk van erkenning van de waarde die de Oosterschelde heeft voor de vogels: 'Er dient geen nieuwe ontwikkeling van structurerende betekenis te zijn tot de periode 1985-1987; waar mogelijk dienen knelpunten te worden opgelost en in plaats van aantasting van de natuurfuncties dienen deze juist zoveel mogelijk te worden geoptimaliseerd'. Bij dit laatste kunnen we denken aan de toekomstige waarde van de Oosterschelde voor broedvogels. Met name in de Zandkreek en de Krabbenkreek, ten noorden van St. Philipsland en bij Oude-Tonge, Kats en Rilland Bath kunnen droogblijvende zandplaatjes en schorren voor een

aantal kustvogels een grotere waarde krijgen als nestelplaats. Het te voeren beleid dient op deze potentiële waarde te zijn afgestemd. Oeverrecreanten, sportvissers en watersporters zullen uit de vogelbroedgebieden moeten blijven.

Aanleg van nieuwe jachthavens na 1985 zal niet mogen plaatsvinden in de nabijheid van belangrijke vogelgebieden. Voorkeur voor een bepaalde plaats om technisch of financieel voordeel mag in de Oosterschelde nooit een argument zijn. Al met al moet worden verwacht, dat het aantal vaartuigen van passanten na 1985 toch wel sterk zal toenemen. Er zal evenals op het Haringvliet, de Grevelingen en het Veerse Meer niet aan te ontkomen zijn een aantal belangrijke vogelgebieden af te sluiten voor het publiek. Dat een effectief toezicht daarop noodzakelijk is, is vanzelfsprekend.

Met de uitvoering van de afsluitingswerken is de Zeehond uit de Oosterschelde verdwenen en het zal er voor dit zoogdier niet rustig genoeg meer worden er ooit terug te keren. Het ziet er naar uit, dat we er thans voor moeten waken dat de Oosterschelde voor de vogels na 1985 zijn toch al afgenomen waarde, zal behouden.

(foto: Jan van de Kam)

